

सम्भाव्यता अध्ययनकर्ताको लागि निर्देशन

अध्ययनको उद्देश्य

यो अध्ययनको उद्देश्य प्रस्तावित योजना सफलतापूर्वक निर्माण सम्पन्न गर्न तथा समुदायले दिगो रूपमा सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार गर्न सक्ने कुराको सुनिश्चितता गर्नु रहेको छ । यसर्थ यस अध्ययनबाट योजनाको प्राविधिक, आर्थिक तथा सामाजिक सम्भाव्यताको अध्ययन गरिन्छ । यसका अतिरिक्त पूर्व सम्भाव्यता अध्ययनले योजना निर्माण र सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारको लागि सामाजिक र वित्तीय सम्भाव्यताको विप्लेशन गर्दछ ।

अध्ययनको उपलब्धी

यस अध्ययनबाट योजनालाई परियोजनामा समावेश गर्ने कि नगर्ने भन्ने विषयको निष्कर्ष गरिन्छ । अध्ययनकर्ताले प्रस्तावित योजनाको विस्तृत अध्ययन गर्ने वा नगर्ने भन्ने कुराको सिफारिस गर्दछ । यसका अतिरिक्त अध्ययनकर्ताले योजनालाई शर्त सहित कार्यक्रममा समावेश गराउने विषयमा थप अध्ययन गर्ने वा योजनालाई अस्वीकार गर्ने सिफारिस गर्दछ । शर्तसहित सिफारिस गरिएका योजनाहरूको हकमा उल्लेख गरिएका शर्तहरूमा थप अध्ययन तथा छलफल गरी योजनालाई स्वीकार गर्ने वा नगर्ने निर्णय गरिन्छ । असम्भाव्य योजनाहरूको थप प्रकृया अगाडी बढाइनेछैन ।

फाराम १ : प्रस्तावित योजना निर्माण तथा सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारको लागि सामाजिक तथा वित्तीय अध्ययन

सबै भन्दा पहिला मूल्यांकनकर्ताले प्रस्तावनामा उल्लेख भएका जानकारीहरूको सत्यता परिक्षण गर्ने र छुट हुन भएका जानकारीहरू संकलन गर्नुपर्दछ । यसका अतिरिक्त योजनाका फाराममा उल्लेख भएका थप सामाजिक तथा वित्तीय पक्षहरूमा जानकारी संकलन गर्नुपर्दछ ।

अध्ययनकर्ताले सशर्त वा निशर्त रूपमा योजनालाई सम्भाव्य ठहर गर्न सक्नेछ । असम्भाव्य ठहर भएका योजनाहरूलाई कार्यक्रममा समावेश गरिनेछैन । सशर्त सम्भाव्य ठहर भएका योजनाहरूको थप अध्ययन गरी सम्भाव्य वा असम्भाव्य ठहर गर्नुपर्नेछ ।

फाराम २ : प्रस्तावित योजनामा प्राविधिक तथा वित्तीय संभाव्यता अध्ययन

सबै भन्दा पहिला मूल्यांकनकर्ताले प्रस्तावनामा उल्लेख भएका जानकारीहरूको सत्यता परिक्षण गर्ने र छुट हुन भएका जानकारीहरू संकलन गर्नुपर्दछ । यसका अतिरिक्त योजनाका फाराममा उल्लेख भएका थप सामाजिक तथा वित्तीय पक्षहरूमा जानकारी संकलन गर्नुपर्दछ ।

अध्ययनकर्ताले सशर्त वा निशर्त रूपमा योजनालाई सम्भाव्य ठहर गर्न सक्नेछ । असम्भाव्य ठहर भएका योजनाहरूलाई कार्यक्रममा समावेश गरिनेछैन । सशर्त सम्भाव्य ठहर भएका योजनाहरूको थप अध्ययन गरी सम्भाव्य वा असम्भाव्य ठहर गर्नुपर्नेछ ।

फाराम ३: समग्र SWOT विश्लेषण तथा सुझाव

फाराम ३ ले प्रस्तावित योजनाको समग्र SWOT विश्लेषण र योजनाको अन्तिम सुझावको बारेमा उल्लेख गर्दछ । सर्वप्रथम मूल्यांकन कर्ताले प्रस्तावित योजनाको अवलोकन तथा अध्ययनका आधारमा सबल पक्ष, कमजोरीहरू, अवसरहरू र चुनौतिहरूका बारेमा जानकारी प्रदान गर्दछ । यस अध्ययनले मूल्यांकन कर्तालाई सजिलैसंग योजना सम्भाव्य छ / छैन भन्ने जानकारी दिन्छ । सिफारिस तथा सुझावहरू फारामको ढाँचा र उल्लेखित शर्त तथा आवश्यकताको आधारमा हुनुपर्दछ ।

पुर्व सम्भाव्यता अध्ययन फाराम:

अध्ययन मिति:देखिसम्म

क) योजनाको विवरण

जिल्ला	गांउपालिका/वडा नं.			
योजनाको नाम	योजनाको कोड :			
	प्रविधि		बहु उपयोगी योजना	
योजनाको प्रकार (चिन्ह लगाउनुहोस)	ग्राभिटि प्रणाली (नयाँ): सार्वजनिक धारा ग्राभिटि प्रणाली (मर्मत सुधार): सार्वजनिक धारा ग्राभिटि प्रणाली: निजि धारा प्रणाली सोलार लीप्ट स्रेत संरक्षण वर्षातको पानी संकलन परम्परागत सींचाई बहुउपयोगी योजना अन्य योजना (गर्नुहोस)		परम्परागत सींचाई / पेट्रीक सेट / सुधारीएको पानी घट्ट/ साना सींचाई	
यदी बहु उपयोगी योजना भए, बहु उपयोगी योजनाको प्रकार उल्लेख गर्नुहोस				
लाभान्वित घरधुरी				
बस्तीहरुको नाम	दलित घरधुरी	जनजाती घरधुरी	अन्य घरधुरी	जम्मा घरधुरी
जम्मा घरधुरी				
सींचाईको लागि प्रस्तावीत क्षेत्रफल(रोपनीमा)				
गुरुयोजना प्राथमीकता नं.				

फारम १ : सामाजिक तथा बीतिय सम्भाव्यता					
छलफल बाट आएको मुल्यांकन	प्रस्तावनाको प्रतिक्रिया		जानकारीले योजनाको छनौटमा मद्दत गर्दछ (छ / छैन) यदि छैन भने किन ?		
	जानकारी लिएको (छ / छैन)	जानकारी ठिक (छ / छैन)	जानकारीले योजनाको छनौटमा मद्दत गर्दछ (छ / छैन)		
	पानी महशुल तिर्न समुदायको प्रतिबद्धता				
	समुदायको नगद तथा बस्तुगत योगदान				
	के गांडपालीका / वडा परियोजनाको निति अनुसार लगानी गर्न तयार छ?				
	जलउपयोग गुरुयोजना तर्जुमा गर्दा समुदायको सहभागीता				
	मुख्य पेशाको अवस्था ** (सुचनादाता को संख्या / अनुमानित धरधुरी):		मुल्यांकन को समर्थन स्विकृति (छ / अवस्था हेरेर / छैन)		
	किसान संख्या :				अन्य संख्या :
	खाद्यान्न आपूर्तिको अवस्था ** (सुचनादाता को संख्या / अनुमानित धरधुरी):				
	३ महिना भन्दा कम	७ देखी ९ महिना			
	४ देखी ६ महिना	१० देखी १२ महिना			
	** तथ्यांकको प्रकार (अनुमानित/धरधुरी प्रतिक्रिया):				
मुल्यांकन गरीएको समुदायको प्रतिबद्धता, योगदान, ईच्छुकता, स्वामित्व, सहभागिता, निर्माण गर्नसक्ने क्षमता र मर्मत तथा सम्भार					
मुल्यांकन गरीएको समुदायमा अन्य विवाद					
मुल्यांकन गरीएको प्रस्तावनाको सामाजिक समावेसिकरण पक्ष : अती गरीव तथा DAG समुदायको लेखाजोखा					
यदि बिद्यमान योजना भए, योजनाको अवस्था(राम्रो, सन्तोशजन, बन्द) मर्मत तथा सम्भार कोषको व्यवस्थापन अवस्था					
यदि बिद्यमान योजना भए, मर्मत सम्भार कोष व्यवस्थापनको अवस्था (राम्रो, सन्तोशजन, बन्द)					
योजना स्वीकार्यका सर्तहरु	योजना स्वीकार्यका सर्तहरु उल्लेख गर्नुहोस				
	के समुदाय सबै सर्तहरु मान्न तयार छ? (छ / छैन)				

फारम २: प्राविधिक तथा आर्थिक सम्भाव्यता				
छलफल बाट आएको मुल्याङ्कन	प्रस्तावनाको प्रतिक्रिया	जानकारीले योजनाको छनौटमा मद्दत गर्दछ (छ/छैन) यदि छैन भने किन ?		
	प्रस्तावित योजनाको प्रकार	जानकारी लिएको (छ/छैन)	जानकारी टिक (छ/छैन)	
	प्रस्तावित सुविधास्तर र यसको जानकारी (सार्वजनिक धारा /निजि धारा)			
	नजिको सडक र बजार देखिको दुरी			
	यदि विद्यमान योजना भए,विद्यमान योजना सम्बन्धी जानकारी छ ?			
	यदि विद्यमान योजना भए, के त्यो योजनाले QARQ सुचक पुरा गर्छ ?			
वातावरणीय पक्ष तथा मुहानको जानकारी * विस्तृत मापन सम्बन्धी जानकारी अनुसुचि १ मा छ ।	प्रस्तावित स्रोतका विकल्प	पहिलो	दोस्रो	तेस्रो
	स्रोतको बर्तमान प्रयोग			
	स्रोतको मापन गरीएको सतहगत उचाई :			
	प्रस्तावित गरीएको पानीटंकी (RVT) मापन गरीएको उचाई :			
	प्रस्तावित पानीटंकी (RVT) बाट पहिलो प्रस्तावित धारा मापन गरीएको उचाई:			
	मापन गरीएको स्रोतको औशत (Average) क्षमता *:			
	स्रोत मापनको प्रकार*:			
	स्रोत मापन गरेको मिति*:			
	अवलोकन गरीएको स्रोतको गुणस्तर (राम्रो /स्विकार्य /नराम्रो)			
	अवलोकन गरीएको स्रोतको भौतिक अवस्था (जंगल/चट्टान/उब्जाउ जमिन/पहिरो जानसक्ने क्षेत्र/नदि भएको क्षेत्र)			
	मापन गरीएको स्रोतको अनुमानित विश्वसनियता (months running) समुदायको अनुभवको आधारमा :			
	मापन गरीएको स्रोतको परिमाण प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन लिटरमा (L/D) :			
	भविष्यको जनसख्याको लागि स्रोतको पानी पुग्छ ? (22yrs in future)* (पुग्छ/ पुग्दैन)			
	के प्रस्तावित योजनाका लागि स्रोत र पानीटंकी को उचाई उर्पयुत छ* (छ/छैन)?			
	योजना निर्माणका बेला सोच्नु पर्ने प्रमुख वातावरणिय तथा प्राविधिक पक्ष: पहिरो, कसिड, बाढीको जोखिम, जमिनी बनावट, स्रोत माथिको बस्ती, पानीको गुणस्तर विगार्ने जोखिम एजेन्टहरु तथा अन्य जोखिमहरु:			
१				
२				
३				
४				
५				

<p>Field data तथा अवलोकनका आधारमा आर्थिक सम्भावना</p>	<p>बस्ती, भौगोलिक, विशेषताहरू र आवश्यक संरचना , पाइपलाइन को लम्बाइ देखाउने योजनाको टेन्टेटीभ लेआउट पनी बनाउनुहोस । पुरै योजना क्षेत्र देखीने गरि तस्वीर (Bird Eye View) पनी लिनुहोस । (खाका अनुसुची २ मा छ)</p> <p>योजनाको अनुमानीत लागत, रु**.</p> <p>योजनाको प्रती व्यक्ति लागत रु**.</p> <p>के प्रस्तावीत योजना आर्थिकरुपमा सम्भव छ ? (छ / छैन) यदी छैन भने किन ?</p>
<p>स्वीकार्यका शर्तहरू</p> <p>** विस्तृत मापन सम्बन्धी जानकारी अनुसुचि ३ मा छ.</p>	<p>के पानीको मुहान प्रस्तावित जनसख्याका लागी पर्याप्त छ? (छ / छैन) के मुहानको उचाई, प्रस्तावित योजनाका लागी पर्याप्त छ? (छ / छैन) के प्रस्तावित योजना प्राविधिक तथा आर्थिक रुपमा सम्भव छ? (छ / छैन) यदी छैन भने किन ?</p> <p>मुल्यांकन गरीएका सर्तहरू र ती सर्तहरूको स्वीकार्यको अवस्था उल्लेख गर्नुहोस ।</p> <p>के समुदाय माथी उल्लेखीत सर्तहरू मान्न तयार छ (छ / छैन) ?</p>
<p>अवस्थाहरू पुरा गर्न असहमत छन भने</p>	<p>समस्याहरू उल्लेख र व्याख्या गर्नुहोस ।</p>

अनुसुचि ३: समग्र SWOT विश्लेषण तथा सुझावहरु

अध्ययन कर्ता ले गरेको समग्र SWOT विश्लेषण

प्रस्तावित योजनाको सबल पक्ष तथा अवसरहरु. उल्लेख गर्नुहोस् ।

प्रस्तावित योजनाको कमजोरी तथा दुर्लभ पक्षहरु के के हुन र ति कमजोरी तथा जोखिमहरुलाई न्यूनिकरण गर्न के के गर्न सकिन्छ ।

अध्ययन कर्ताको सुझावहरु

के प्रस्तावित योजनाको सामाजिक तथा आर्थिक सम्भाव्यता छ ? (unconditional/conditional#/infeasible): (सर्शत / निर्शत / सम्भाव्य छैन)

के प्रस्तावित योजनाको प्राविधिक तथा आर्थिक सम्भाव्यता छ ? (unconditional/conditional#/infeasible): (सर्शत / निर्शत / सम्भाव्य छैन)

के प्रस्तावित खानेपानी योजना तयारी चरण संचालन का लागी उपयुक्त छ ? (छ/ छैन)
छैन भने कारण उल्लेख गर्नुहोस्

अनसूची १ : पानी मापन फारम र सतहगत उचाई सम्भावता

मुलको स्रोत मापन: बाल्टीन र घडी (Bucket and watch method) कम्तिमा ३ पटक

सि.न	भांडोको आयतन (लिटर)	भांडो भर्न लाग्ने समय (सेकेण्ड)	परिमाण (लि/से)	औषत परिमाण (लि/से)	स्रोतको अवस्थिति (जंगल, भिर, चट्टान, खेति जमिन, पहिरो, नदि किनार आदि)
१					
२					
३					

$Q = \text{आयतन} / \text{समय (Volume/Time)}$

खोला स्रोत मापन: Velocity Area method: कम्तिमा ३ पटक

सि.न	मापन लम्बाई (मि)	पार गर्न लागेको समय (से)	बहाव (मि/से)	सेक्सन क्षेत्रफल (व.मि)	परिमाण (लि/से)	औषत परिमाण (लि/से)
१						
२						
३						

$Q = 850 * \text{Area (m}^2) * \text{Velocity (m/s) in l/s for stream.}$

नाउला मापन (स्रोत संरक्षण): नाउलाबाट पुरै पानी निकाल्ने । पिधंबाट निश्चित उचाई लिएर आयतन निकाल्ने । उक्त उचाईसम्म पानी भर्न लाग्ने समय लिने र परिमाण निकाल्ने (मुल स्रोतको जस्तै) ।

स्रोतमा पानीको गुणस्तर: १) राम्रो २) स्वकार्य ३) नराम्रो

स्रोतमा पानीको पर्याप्तता:

डिजाइन जनसंख्या = हालको जनसंख्या * जनसंख्या वृद्धि फ्याक्टर (growth factor based on 22 year of district, annexed)

डिजाइन पानी माग: डिजाइन जनसंख्या * ४५ लि (आधारभुत) वा ६५ लि प्रति दिन कम्तिमा

न्युनतम स्रोतमा पानीको परिमाण = डिजाइन पानीको माग/८६४०० लि/दि

स्रोतमा मापन गरिएको पानीको सुरक्षित परिमाण माथिको तरिकाबाट हिसाब गरिएको परिमाण भन्दा बढी हुनु पर्दछ ।

के स्रोतमा पानीको परिमाण पुग्छ ? (पुग्छ/पुग्दैन)

सींचाईको लागी : पानीको माग

साना सींचाईको लागी पानीको माग (पोखरि) : ३००- ५०० ली. प्रती रोपनी

परम्परागत सींचाईको लागी : प्रती हेक्टर ३ ली/से

[२-३ ली/से प्रती हेक्टर(१ हेक्टर = २० रोपनी)]

सुधारीएको पानी घट्ट: न्युनतम पानीको मात्रा

$P = 5QH$ (पावर कम्तीमा पनी ८०० किलो वाट, Q ली/से, H मीटरमा)

अनसुची २: योजना लेआउट नक्सा

बस्ती, भौगोलिक, विशेषताहरू र आवश्यक संरचना, पाइपलाइन को लम्बाइ देखाउने योजनाको टेन्टेटीभ लेआउट पनी बनाउनुहोस : लाभान्वीत समुदाय देखीने गरी (Bird eye view) फोटो पनि लिनुहोस ।

अनसुची ३: योजना लागत ईस्टिमेट सम्बन्धी जानकारी (ग्रेभीटि प्रणाली)

क) प्रस्तावित खर्च ईस्टिमेट: संभावित संरचनाहरु (कृपया सम्बन्धित जिल्लाको (QRT) संरचनाको युनिट ईष्टिमेट हेर्नुहोस्, रु. हजारमा)

सि.न	संभावित संरचनाहरु	परिमाण	इकाई	नयां संरचनाको लागि		पुराना संरचना मर्मतका लागि	
				एकाई, रु.***	जम्मा रकम, रु.	एकाई, रु.***	जम्मा रकम, रु.
१	ईन्टेक (मुल / खोला)		गोटा				
२	सि.सि/डि.सि/वि.पि.टि		गोटा				
३	फिल्टर (ईन्टेक / रफिड)		गोटा				
४	सेडिमेन्टेसन टंकी		गोटा				
५	आई.सि		गोटा				
६	प्रशारण पाइपलाइन अन्दाजि		किमि				
७	पानीपोखरी (१० घण्टाको जम्मा पानी)		गोटा				
८	वितरण पाइपलाइन (किमि) अन्दाजि		किमि				
९	सार्वजनिक धारा		गोटा				
१०	स्कूल धारा		गोटा				
११	जंक्सन बक्स		गोटा				
१२	सोइल सिमेन्ट टंकी		गोटा				
१३	सिंचाइ धारा		गोटा				
१४	जनावरले पानी खाने डुंड		गोटा				
१५	केबल कसिड		मि				
१६	ज्यावल		ल.स				
१७	शौर्य उर्जामा आधारित लिफ्टिड सरसामान	Single lift	ल.स	८००			
१८	घेरवार कार्य		गोटा				
				जम्मा रु			
				अन्य स-साना संरचनाहरु तथा स्रोत क्षेत्र संरक्षण र पुर्नभरण क्रियाकलापहरु @ १० %			
				जम्मा रु.			
				कुल जम्मा संभावित लागत रु.			
				प्रति ब्यक्ति लागत रु.		कुल लागत/हाल जनसंख्या	

*** पुराना संरचना मर्मत कार्यका लागि नयां संरचनाको २५ - ५० प्र.श. सम्म खर्च लाग्न सक्छ ।

मिटर लागेको ब्यक्तिगत धाराका लागि जंक्सन बक्स देखि घरसम्मका लागि २०-२५ प्रतिशतसम्म माथिको खर्चमा थप (नगद तथा श्रमदान) आवश्यक पर्नसक्छ, जो घरधुरी आफैले ब्योहर्नु पर्दछ ।